

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto	K 12—
" 6—	
" 3—	
" 1—10	
na mesec	

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5. (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Posamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka petit vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto	K 18—
" 9—	
" 4:50	
" 1:60	
Za inozemstvo celo leto	" 28—

Upravnštvo: Knaflova ulica 5. (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Delegacijsko zasedanje.
Zborovanje posameznih delegacijskih odsekov.

S. — Dunaj, 18. oktobra. Danes zboruje vojni odsek ogrske delegacije, na katerem zborovanju bo vojni minister Schönaich predložil proračun vojaške uprave. Danes popoldne zboruje odsek za skupna vprašanja, ki bo svojo sejo nadaljeval tudi v sredo. V četrtek zboruje mornariški odsek.

A. — Dunaj, 18. oktobra. Poljski konservativni poslanci bodo stavili v galiskem deželnem zboru nujni predlog, s katerim pozivljajo avstrijsko vlado, naj se upre ogrski zahtevi, da bi skupna banka bila dolžna izplačevati v gotovini. Tudi nemški krščanski socijalisti so ostro nastopili proti tej ogrski zahtevi. — V nedeljo je bil v Brucku ob Litvi shod, na katerem je govoril bivši minister dr. Gessmann in na katerem je bila sprejeta tozadovna resolucija, ki se obrača proti izplačevanju v gotovini.

Iz delegacijskega odseka.
Za vojaške zadeve.

S. — Dunaj, 18. oktobra. Kakor izvle dunajski poročevalce »Slovenskega Naroda« iz zanesljivega vira, bo v današnji seji ogrske delegacijskega odseka za vojaške zadeve razvil vojni minister Schönaich vojaški reformni program. Ta program vsebuje uvedbo dveletne vojaške službe.

Bilinski ostane.

G. — Lvov, 18. oktobra. »Gazette Narodove« trdi, da so vesti o demisiji finančnega ministra Bilinskega popolnoma izmišljene. Poljski poslanci bodo glasovali proti ogrski zahtevi za uvedbo plačila v gotovini. Stališče ministra Bilinskega je torej ravno v tem oziru glede bančnega vprašanja tako trdno. Z druge strani se zatrjuje, da bo finančni minister Bilinski demisijoniral le tedaj, če pride do spoznanja, da bodo njegovi davčni načrti v državnem zboru odklojeni.

S. — Dunaj, 18. oktobra. Tudi nemškonacionalni krogi dementirajo vesti o demisiji finančnega ministra Bilinskega. Poudarjajo pa, da je poljsko naziranje, da bo mogel postati nov finančni minister zoper edino le Poljak, popolnoma krivo, ker nikakor ne priznavajo »Besitzstanda« kake narodnosti na kak ministerki portfelj.

Vprašanje kanalskih cest.

G. — Lvov, 18. oktobra. 20. t. m. se vrši plenarna seja galiških poljskih deželno- in državnozborskih poslancev, v kateri se bo razpravljal o kanalskem zakonu. K seji sta povabljena tudi finančni minister Bilinski in poljski minister-krajan Dumelba.

Davki na Češkem.

BB. — Praga, 18. oktobra. Davčna komisija češkega deželnega zborna je imela včeraj depoldne sejo. Debata

je zadevala dež. davek na pivo. Referent je priporočal, da naj se davek na pivo uvede s 1. novembrom t. l. in zviša na 3 K 70 vin. za hektoliter.

Ogrski ministrski predsednik grof Khuen - Hedervary bolan.

S. — Dunaj, 18. oktobra. Snočna Zeit vše poročati, da je ogrski ministrski predsednik grof Khuen - Hedervary bolan na očeh in da se bo moral podvreči operaciji. Ker bi bil v tem slučaju za več tednov nesposoben za vsako politično delo, bi imelo to lahko v tem kritičnem času daleko posledice in iz tega vzroka se baje njegova bolezni taj.

Bančno vprašanje.

A. — Budimpešta, 18. oktobra. Pogajanja radi bančnega zakona se danes zoper prično. Ogrski ministrski predsednik grof Khuen - Hedervary in finančni minister Lukacs sta v to svrhu včeraj odpotovala na Dunaj.

Novi vojaški zakon in ogrske zahteve.

A. — Budimpešta, 18. oktobra. V konferenci, ki sta jo imela avstrijski pravosodni minister Hohenberger in ogrski pravosodni minister, sta obravnavala novi vojaški kazenski proces. — **Ogrska vlada zahteva zakonito uvedbo madžarsčine kot uradni jezik v prvi instanci na celiem Ogrskem.**

Censtohovski roparji in tatovi.

G. — Krakov, 18. oktobra. Ubeglega sluga čenstohovskega samostana z imenom Zalog, so aretirali v Hamburgu v trenotku, ko se je hotel vkratiti na ladjo, da bi jo odkuril v Ameriko. — V celem je dosedaj aretiranih zaradi čenstohovske afere 8 oseb. Menih Maczoch je končno priznal v preiskovalnem zapornu, da je umoril v svoji celici svojega brata in da je poneverjal romarski denar.

Ogrski škof — modernist.

S. — Stolni Belgrad, 18. oktobra. Jezuiti so obdolžili škofa Prohaska, da je modernist, in sicer radi govora, katerega je govoril v ogrski akademiji znanosti. Škof Prohaska je izjavil, da ne gre jezuitom o tem sodba, ker ima nad škofom edinole papež nadzorovalno pravico.

Volitve na Hrvaškem.

B. — Zagreb, 18. oktobra. V vojlinem okraju Korenica je postavljen proti kandidatu Pribičeviću za vladnega kandidata secesijski šef Aranitzki. Kakor trdi ogrska vladna korespondenca, imajo vladni kandidati v vseh volilnih okrajih dobre šance.

Aehrenthalova politika in balkanske države.

A. — Sofija, 18. oktobra. »Novi Vek« poudarja, da stremi avstrijski zunanjji minister grof Aehrenthal za tem, pridružiti Bolgarsko tregvez. Enako namerava tudi s Srbijo. List

apelira na vlado, naj varuje interese Bolgarske, ker lahko voli v dobi, ko se potegujejo za njo zahodne države, med temi in trozvez.

Bosanski Hrvati pri papežu.

S. — Rim, 18. oktobra. Papež je sprejet v enourni avdijenci hrvaško deputacijo iz Bosne pod vodstvom dr. Nikole Mandića. Deputacija je papežu obširno razložila razmere v Bosni in pogubonošno dr. Stadlerjevo politiko.

Strajk železničarjev na Francoskem.

B. — Pariz, 18. oktobra. V raznih delih mesta so bile včeraj zoper porezane telefonske in brzjavne zice. Na ulicah je eksplodiralo tudi več peklenskih strojev, toda brez vsake škode. V provinci so nastali na več kraji nemiri in prišlo je do izgredov ter bojev med policijo in štrajkujočimi železničarji. Na nekem železniškem mostu so nasli ravno pred prihodom vlaka bombo, katero so še pravočasno odstranili, da se ni zgodila nesreča. Vojaštvo še vedno straži železniške proge. Vlada zatrjuje, da je štrajk železničarjev toliko kar končan, seveda vse kaže, da vladna domnevanja niso nikakor zanesljiva.

Bolezen srbskega prestolonaslednika Aleksandra.

S. — Belgrad, 18. oktobra. Zjutraj izdano vladno poročilo o bolezni prestolonaslednika Aleksandra ne konstatira zboljšanja bolezni. Profesor Chvosteck se je vrnil na Dunaj. Nekemu poročevalcu je izjavil, da pada odločitev pri bolezni prihodnjem tednu. Tek bolezni je normalen, slučaj pa sicer je težak, vendar ni obopen. List »Stampa« trdi, da je bil prestolonaslednik že bolan prej, predno je odšel k manevrom.

B. — Belgrad, 18. oktobra. Snoči ob 8. je bil izdan butelin, kateri poroča, da je stanje prestolonaslednika neizpremenjeno. — Temperatura 40 ° C., udarec žile 96, dihanje 36. Pacijent ne kašlja. Cesar Franjo Jožef je dal po poslaniku, grofu Forgaehu, izraziti kraljevi rodbini svoje sočutje, enako tudi turški sultan in rumunska vlada. Kraljeva skrb in žalost vsled bolezni prestolonaslednika je velika. Prince Juri obiskuje navzlie nevarnosti, da bolezen naleže, ves dan bolnega brata.

Pred odločitvijo v Perziji.

S. — London, 18. oktobra. V Perziji se pripravljajo važni dogodki. Že delj časa vlada zlasti v južni Perziji popolen nerед. Roparske čete ogrožajo promet, trgovino in varnost imetja. Vse odredbe perzijske vlade v tem oziru so bile dosedaj popolnoma brezuspešne. Od leta 1907 sem obstoja med Angleško in Rusko pogodba, katera določa severno Perzijo kot rusko interesno sfero, južno Perzijo pa kot angleško, sicer pa statuirata princip, ne umešavati se v notranje perzijske zadeve. Sedaj pa je Angleška v Teheranu zagrozila, da nikakor

več ne more prenašati nevarnosti in zmešanih razmer na jugu. — Pričakovati se sme, da si bodeta Ruska in Angleška v kratkem Perzijo med seboj razdelili.

Spopadi med bolgarskimi četaši in turškimi vojaki.

A. — Carigrad, 18. oktobra. V Čarlaku, v vilajetu Kosovo, je prišlo med bolgarskim, pet mož broječim vstaškim oddelkom in turškim vojaki do spopada. Streljalo se je na obeh straneh. 4 četaši in 6 vojakov je mrtvih.

Venezelos — grški ministrski predsednik.

A. — Atene, 18. oktobra. Ne-dvomno bo Venezelos predsednik novega grškega kabineta. Grška bi smatrala vsake represalije s turške strani v tem oziru za umešavanje v notranje grške zadeve.

Prvi predsednik ruske dume umrl.

A. — Petrograd, 18. oktobra. Predsednik prve ruske dume Muromcev je nenadoma umrl.

Nesreča v rudniku.

A. — Herne (Westfalsko), 18. oktobra. Včeraj popoldne se je utrgala vrv vzpenjače v Shamrock - Schachtu I. V vzpenjači je bilo 30-35 rudarjev, o katerih usodi se dosedaj še ničesar pozitivnega ne ve. Da bi rudarje rešili, ni mnogo upanja.

B. — Herne (Westfalsko), 18. oktobra. Pri rudniški nesreči v Shamrock - Schachtu I. so trije rudarji našli smrt, 9 jih je težko ranjenih, mnogo pa lahko.

V zraku čez morje iz Amerike v Evropo.

A. — New York, 18. oktobra. Včeraj opoldne je dospel iz Wellmanovega zrakoplova, ki je že daleč na Atlantskem morju, v New York brezžični brzjav. Brzjav se glasi: »Vožnja vsled megle in vetrov ne-prijetna, nimam veliko nade na uspeh, vseeno pa vožnjo nadaljujem.« V merodajnih sportnih krogih prevladuje mnenje, da se Wellman njegova pogumna vožnja ne bo posrečila.

Pasivna rezistenca na buštehradski železnici — odstranjena.

G. — Praga, 18. oktobra. Pogajanja med direkcijo in nastavljene buštehradske železnice so imele v toliko uspeh, da so železničarji za nekaj časa nameravano pasivno rezistenco odložili.

Kolera.

B. — Budimpešta, 18. oktobra. Včeraj in predvčerajšnjim je obolelo na Ogrskem za kolero 16 oseb in 6 jih je umrlo.

B. — Rim, 18. oktobra. V zadnjih 24. urah je obolelo za kolero v Neapolju 7 oseb, 6 jih je umrlo. V provinci Neapolj je obolelo 29 oseb, mrtvih je 12.

B. — Belgrad, 18. oktobra. Tu-kaj je zbolel nek železnički delavec za kolero.

Izbistrimo pojme!

V Trstu imajo dostikrat napačne pojme o naših razmerah; vsled tega o njih — pa ne trdim, da v hudočnem namenu — mnogokrat napačno sodijo.

Tako je sedaj »Edinost« priobčila članek »Mladini«, v katerem je marskaj resničenega; pa tudi več neresničnega, ali vsaj netočnega. Komča se pa omenjeni članek z nekako tržaško samohvalo, češ, da so tržaški »starini« mladi in da »mladinov« ne odgojujejo.

S tega bi se dalo sklepati, da smo v Ljubljani »mladino« odgajali. To pa je velika netočnost, katera se mora takoj popraviti. Komaj so takozvani »Skalaši« nastopili — o službah, o katerih govorji »Edinost«, molčimo — dobili so štiri mesta v eksekutivnem odboru slovenske napredne stranke, dva mesta v odboru »Narodne tiskarne«. Kar jih je imelo postavno starost, bili so voljeni v občinski svet ljubljanski in v deželni zbor kranjski. Nikdo ni odrival mladih, vsakemu so bili dobrodošli; skupno sodelovanje pa se ni pričelo, ker se ti gospodje nikdar niso hoteli pokoriti sklepom večine. Trdi je trmoglavost dr. Žerjava, ki je sleparil s svojim Agro-Merkurjem proti sklepu eksekutivnega odbora, moralno roditi nasprotja. Bojimo se, da se bo morda se izkazalo, da je bil mladi človek prava nesreča — tudi za Trst. Da pri tem stari niso smeli rok križem držati, je več nego naravnost! Posledice je bira, da je vsled tega se celo »Dnevnik« v Celju včital našim rodoljubom, da so si na račun naroda odebili svoje trebuhe. Ali o tem nočemo še kaj pisati!

Razmere so pač take, da tudi v bodoče ne bo mogoče stranke vzdržati, če se ne bodo upoštevali sklepi večine. Kdor je torej »sloga-naprednjak«, naj se postavi za princip majorite, in večja bo njegova modrost, če ne bo zbadal na obe strani. V Ljubljani so kritični časi, če se bo dala rešiti, rešili jo bodo — starini. Ce bodo hoteli »mladinik« pomagati, bodo dobro došli. Ako ne, bodo moralna Ljubljana prestopiti preko njihovega razdiranja na dnevni red. Organizacijo stranke pa bodo morali gospodje spoštovati, klanjati se bodo morali sklepom večine — to je predpogoj vsakega sodelovanja! Sicer pa ne bodo napačno, če se izreče, da imajo gospodje v Celju in Trstu dosti napačnih pojmov o vplivu »Skalašev« v Ljubljani. Je več kričanja, nego vpliva, kar bodo ljubljanske volitve prav jasno dokazale. Bilo bi morda ajpa: tneje, če bi se niti v Celju, niti v Trstu v vse to ne vtikalii, ter nam v Ljubljani prepustili, da sami vse uredimo, kar je potrebno!

— r.—

LISTEK.

Vaški semenj.

Spisala Mara Tavčar.

(Konec.)

»Vidiš, Ušprna, sree ti je kupil. Zvečer pride vasovat. Le počakaj ga! Na, tu imas zavitek. Jaz moram v krémo, da se malo zasučem. Adijo!«

Zavitek je pritisnila na sree in mislila vse najslajše, najlepše, ko pride in potrka na okence ein, ein, ein, odpri dekle.

Prišedši domov, ni hotela odviti. Bolje je, da zvečer odvijem, si je mislila, ko bom sama v kamri, v miru in pričakovjanju, ko zaslíšim rahle korake . . . Oh, Miha, Mihee, Miheljek . . .

Gospodarju Janezu je odpovedala službo, češ, saj se pred pustom omožim. Ta čas bom pa pri bratu doma. Vesela je hodila po dvorišču in hlevu, delala z veseljem, samo, da bi prej čas minut. Popoldne se je spomnila gospodinju, da je treba še enkrat stopiti na semenj.

»Prinesi, prinesi nov jerbas. Pri hčeri bo botrinja, boš nesla pogačo v novem jerbasu!«

»Deželni finančni minister« pa Belokranjci.

Dr. Lampe ali kakor ga nekateri zlobno imenujejo »deželni finančni minister«, pač zaradi tega, ker nima niti pojma o financeh, kar zlasti dokazuje njegovu čudni nakupi mlinov, očividno nima sreče v Beli Krajini. Pred tremi leti je moral bežati in se skrati ta junak z jezikom — pod mizo pred razjarjenimi kmetskimi volicemi v Gradeu, v nedeljo pa se mu je zopet nekaj podobnega prigodilo v Semiču. Ko je prodajal svojo klerikalno politiko ter psoval vse, kar ne trobi v en rog s klerikalei, je nastal med zborovalci tak vihar, da je moral Lampak pobrati šila in kopita ter zbežati z govorniškega odra. Za slovo so vrgli razburjeni kmetje še par gnijilih jajec za njim. In »deželni finančni minister« je bežal, kolikor so ga nesle noge, napredni volile pa so se krohotali. Da, Bela Krajina so za dr. Lampka očividno vroča tla, zato bi mož najbolje storil, ako bi Belokranjce pustil lepo pri miru, ker sicer se mu lahko prigodi, da si bo na vročih tleh belokranjskih temeljito opelk svoje prste. Pravijo, da do tretjega gre rado. Zato ni izključeno, da bo gospod »deželni finančni minister« čez tri leta, ako mu bog da še zdravje in življenje, v tretjič poskusil svojo srečo v Beli Krajini. Bojimo pa se, da se bo Lampetu takrat še slabše godilo in da bo takrat odšel iz Bele Krajine z zavestjo, da je le-ta za klerikalce za vedno izgubljena.

Kdo ve kaj?

Snoči se je v našem uredništvu oglasil eleganten tuj gospod, ki je rekel, da je prišel v Ljubljano, ker upa, da bo tu dobil zanj velevažne informacije. Nato je nam pravil, da je pozitivno izvedel, da živi tu v Ljubljani potomec nekega visokega dostenjanstvenika, ter nas izpraševal, ako je nam o tej stvari kaj znanega. Seveda smo mu morali odgovoriti, da smo docela neinformirani. Tuje se je nato poslovil, ter nas obenem naprosil, naj bi stvar zabeležili v listu, češ, da se morda najde kdo, ki bo o onem človeku, ki ga išče tujee, kaj vedel povedati. Torej, kdo ve kaj?

Casnarska pravda.

Kakor čujemo, so gg. V. Gaberc, Vlad. Gaertner in drugi vložili proti g. M. Plutu tiskovno tožbo radi razjaljenja na časti, ker jih je v neki svoji notici imenoval »laéne pse«. — V kratkem bo razpisana civilna obravnavna proti g. M. Plitu na tožbo g. V. Gaertnerja radi neplačanih karikatur, lepkov itd.

Kje pa smo?

Zdi se res, da je dandanes pri nas na Kranjskem vse mogoče. Vzemimo slučaj Peerz. Mož, kateremu se je že

»Ej, pogačo se lahko nese v cajni, saj itak ne spečete velike! V jerbasu se bo kar izgubila!«

»Nič ne de, bom pa podložila s kakšno stvarjo in lepo na visoko prišimala, da bodo mislile, da jo je poln jerbas!«

Na semnju je srečala Vidmarjevega, bil je v družbi veselih ljudi. Pomežknila mu je z očmi, saj sta se razumela.

Gospodinja ni bila z jerbasom zadovoljna.

»Ali ne veš, da mora biti ob robu rdeče pobarvana, pa belega prineseš. Nesi ga nazaj!«

»Mati, kar nesite ga, pa po svoji volji kupite. Rute vam niso všeč, latvice preplitve, loneci trebušasti, sklednik predrag, pojrite sami in zberite!«

»Saj pa prve čase nisi bila taka. Ali še veš, kakšna reva si prišla k nam. Suha, bosa in naga. Tiste eunjice, ki si jih prinesla s seboj, so bile za v smeti. Jedla si vse od kraja. Zdebelila si se pri nas, ponizna si bila, sedaj si všajtna, da te ni več prestati. Križ je z deklami, križ!«

»Mati, pa s takimi gospodinjami, kakšni ste vi. Sedaj očitavate, saj sem vam delala. Vsaki, katero boste vdinjali, bom povedala, kako je pri vas. Brez dekle bodete!«

»Take ne bo več na Žibertovini, kakoršna si ti! Cela vas mi pripoveduje, kako nas obrekuješ s svojim

očitalo in dokazalo toliko svinjarij, da že vse smrdi do neba, je še vedno učitelj na e. kr. ženskem učiteljišču in obenem okrajni šolski nadzornik, človek, kateremu bi povsod drugod, v vsaki drugi deželi pokazali vrata, ter ga izročili v roke pravici zaradi njegovih škandaloznih in sramotnih dejanj. To je res nekaj nezaslišanega! Najbolj čudno pa je, da klerikalno glasilo »Slovenec« o vseh Peerzovih škandalnih molči, kakor riba. Tega si nismo mogli razlagati, dokler nismo izvedeli, da Vsenemec in zaupnik nemškega šulferajna Peerz prisika prav pridno na kljukе »Slovenčevega« uredništva in da jim dela vse mogoče obljube za slučaj, da ga pardonirajo. Seveda bo ta Peerz račun s klerikalei moralno poplačati kočevo učiteljstvo s svojo kozo. Sedaj je nam vse jasno, zakaj Rudolf Peerz tako trdno sedi na svojem profesorskem in inšpektrskem stoleu! Zaupnik šulferajna se je vdinjal klerikalem pod pogojem, da molče o njegovih zlodejstvih in da ga vzdrže na njegovem mestu. In za to ceno so se dali klerikalei kupiti, oni, čuvaji javne morale! Sramota! Za to bo Peerz posloval tako, kakor bodo oni ukazovali, bodo še nadalje mirno trpeli, da bo dekliška čast gojenk na učiteljišču še nadalje v neprestani nevarnosti in da bo Peerz tudi še v bodoče imel kočevo učiteljice za svoj harem, kakor mu to očita »Freie Deutsche Schule«. In kakor da bi se ne bilo prav nič prigodilo, kakor da bi bil Peerz nedolžen angel, je visoki e. kr. deželni šolski svet v svoji neskončni modrosti imenoval Peerza za člana izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole, in sicer kar za dobo treh let. Torej so vsa razkritja o nesramnostih Peerzovih bob v steno pri našem deželnem šolskem svetu. Tudi prav, da to vemo, bomo vsaj v bodoče vedeli, kdo je sokriv vseh škandalov, ki jih je zagrešil Peerz, ter bomo po tem uravnali svoje postopanje.

Umor v Zagorju ob Savi.

Izvedeli smo še naslednje podrobnosti: V nedeljo popoldne je popoval nekaj steklarjev iz tukajšnjih steklarne trboveljske premogokopne družbe v gostilni »pri Tišlerju«, katere lastnik je bil umorjen Anton Grčar. Že popoldne se je izrazil mortific, steklarski delavec Peter Mutnik proti svojim tovarišem: »Nocoj se bomo pa še fest tepli. In res je začel proti večeru okrog 6 ure razsajati in delovati po mizi, kakor bi z nožem razrezaval prte. Ker je znan kot splošen pretepač, ga je gospodar opozoril na dostojnost in ko se temu ni pokoril, ga je postavil pred vrata ter mu prepovedal vsak nadaljni vstop v njegovo hišo. Priponim naj še, da je to fant okrog 20 let star

in je mogla vplivati na njegovo naravo samo slaba vzgoja matere, katera je pri umorjenem gostilničarju služila za deklo. Mož je namreč pobegnil od nje, ker se ga večkrat precej nasrka. Oddaljivši se kakih 5 do 6 korakov od hiše zavpije: »saj vendar nimam nič v roki, kaj hočete od mene?« Grčar mu je odgovoril, naj gre spat in naj bo miren, na kar se je prejšnji zalet proti njemu, v roki dvorezno bodalo 25 do 30 cm dolgo, katere vrste sedaj igrajo med steklarji v Zagorju precejšnjo vlogo. Prerezal mu je prsno in trebušno mreno. Grčar je storil še dva koraka, potem se je pa zgrudil. Kakih 10 minut na to je bil mrtev. Navedem naj še, da je bil umorjen priden in vstem gospodar ter 20 let uslužben pri trboveljski premogokopni družbi, poleg tega pa še opravljal doma svoje posestvo. Bil je splošno miren človek in povsodi priljubljen. Naj mu bode zemljica lahka. Morilec Peter Mutnik ima pa sedaj še dve nerešeni obravnavni zaradi pretepoval. V zadnjem času je tudi nekaj poškodoval nekega črevljarskega pomočnika, da se je moral slednji podati v deželno bolnico. Nerazumljivo nam je, zakaj oblast ne spravi takih elementov takoj s poti, ampak čaka vedno, da pride do skrajnosti.

Promocija.

Včeraj, v pondeljek, je bil na staroslavem českem vsečilišču promoviran za doktorja prava gosp. Fr. Bončina, uradniški aspirant državnih železnic pri Sv. Luciji ob Ščeniču. Mlademu doktorju čestitamo.

Radi »narodnih dam«.

Nedavno tega smo priobčili notico, v kateri smo izrekli sodbo o tistih »narodnih« damah, ki zahajajo v nemško gledališče. Dasi je bila notica pisana docela mirno, vendar jo je nam državno pravdništvo zaplenilo. Proti tej zlepšambi smo se pritožili in na to pritožbo se vrši v sredo 19. t. m. ob 5. popoldne javna obravnavna pred tukajšnjim deželnim sodiščem. Kdor pozna razmere, ki vladajo pri nas, bo vedel vnaprej, da pritožba ne bo imela uspeha. In če se tudi zgodi čudež, da ljubljansko sodišče razveljavlji zlepšambu, je potem še tu graško nadšodišče, ki vedno ugodi državnemu pravdništvu ter zopet potrdi zlepšambu. In če tudi s pritožbam niesesar ne dosežemo, vendar od teh pritožb ne bomo odnehal. Naj le imajo gospodje delo z nami!

Nesreča v litijskem okraju.

V soboto, 15. t. m. dopoldne je skladal ajdo v kozolec Jakob Mlakar po domače Krove, posestnik v Valčji jami. Oder na katerem je stal, se je premaknil in je padel Mlakar na ročico spodaj stojecega voza in se natkal s životom na srčno stran. Snel

boš nikdar zaspal, posebno pa tisti dan, ko Ti bo ta listič v roko podan. Oh, da bil bi s srebrom in s zlatom okovan, na sredi pa golobček bel, da bi bil noceoj vesel.

Jaz vedno mislim na Tebe, ni ure ne dne, da bi ne mislila na Tvoje sreče.

Še enkrat Te lepo pozdravim od zemlje do nebes, tri rožice postavim vmes. Prva je plava, da je moja misel prava, druga je rdeča, da je moja ljubezen goreča, tretja je bela, da bi se midva objela. To pismo naj bi se pri solnec bralo, pri luči ga ni treba brati, ker je škoda sveče žgati. Zdaj pa moram to slabo pisanje končati in ga na štiri voge zravnati in drobnici ptički podati, da ga nese v tisti kraj, kjer biva moj Miha zdaj. Jaz te ne bom nikdar pozabila, vedno Te budem iz sreca ljubila, kakor je smreka zelena, je moja misel vedno le ena, kakor je zelen rožmarin. si le Ti moj drag spomin. Pozdravljam Te čez vse hribe in doline, čez široko morje in čez ravno polje, kjer moj ljubi k meni v vas gre. V duhu Te poljubljam in objamem in do hladnega groba le Tebi zvesta ostanem.

Ušprna.

Ko je napisala, je prebirala in prebirala, čakala in čakala, a njega ni bilo.

se je še sam, ter stopil par korakov proti svoji ženi, padel na tla in izdihnihnil. Zapustil je razun žene, 5 otrok, katerih najmlajši ima šele tri tedne. Prejšnji večer je pa vlak, ki pride od Litije v Kresnice ob 8. uri 24 minut, povozil Janeza Upelja iz Kresniških Poljan hišna številka 3. Ta je padel pod kolesa, ki so mu zmečkala podplate na obeh nogah in ima tudi zlomljeno desno nogo. S prihodnjim vlakom prepeljali so ga v deželno bolnico.

Predavanje o koleri.

Ljudsko izobraževalno društvo »Akademija« v Ljubljani priredi v sredo, dne 19. oktobra t. l. v veliki dvorani »Mestnega doma« javno predavanje o koleri. Predava g. dr. Demeter Bleiweis vitez Trstenški. Predavanje pojasnuje sklopične slike. Začetek ob 8. zvečer. Vstop prost. Doneski se v pokritje stroškov hvaležno sprejemajo.

Varnostne odredbe proti koleri na Kočevskem.

Občine Osilnica, Fara in Banjeloka so doble od oblasti stroge odredbe radi kolere. Vzele so se hiše v najem, oskrbelo postelje, perilo in lisol za razkuževanje. Dalje se je ukreplilo tudi potreben glede osobja, ki bi v slučaju kolere, prevzelo oskrbo bolnikov. Županstva imajo predlagati seznamek vseh na Ogrskem in Hrvaškem nastanjene krošnjarjev, katerih število znaša gotovo nad 300. Okuženi kraji so še vedno v teh-le komitatihi. Bars, Bodrog, Baranya (Eztergom), Gran, Weissenburg, Komorno, Neutra, Pešta, Pilis, Dolna, Forontal, Zala na Ogrskem in Srem in Virovitica na Hrvaško - Slavonskem. V Delnicah se ustavlajo vsi vlaki, ki jih preiskuje ondi postavljeni zdravnik.

Razne stvari.

* Neprijetno presenečenje. Ritmojster baron Elemer Kemeny se je vrnil te dni z nočnim vlakom z dopusta na svoje službeno mesto v Zala-Egerszeg na Ogrskem. Šel je s kolo-dvora s svojo ženo naravnost v svoje stanovanje. Ko je žena odprla vrata, je s pretresljivim krikom padla nazaj v naročje svojega moža. Ritmojster je pogledal v sobo in tu je videl sredi svojega stanovanja mrtvaški oder, ob njem dve goreči sveči, na odru pa bledo obliče mrliča. Spravil je svojo ženo v bližnji hotel, na to pa se je vrnil, da poizve, kako je prišel mrlič v njegovo stanovanje. Šel je naravnost k hišnemu gospodarju, ki se je jutri opravičeval, da je napravil za svojo, prejšnji dan umrlo soprogo, mrtvaški oder v njegovem stanovanju. Misil je, da ritmojstra ne bo še tako kmalu z dopusta. Proti posestni-

Končno se je domislila, da bi bilo pametno odviti zavitek. S tresočo roko je odvezala, z drhtečim sram je pričakovala sreča z ogledalem na sredi in z dvema listkama ob strani.

Sreč se je prismejal, opisano in orisano z vsemi barvami. Čisto ogledal se je zasvetilo ob svitu luči. Listek je bil zavit, počasi ga je odvijala in čitala.

»Kdo bi le maral
za takega hrusta,
pojni no spati,
Ušperna pusta!«

»Odeni se z jezikom,
saj dolg je dovolj,
moja bo Manica,
ti pa nikol.«

Neusmiljeno je jokala. Sedela je na skrinji, v roki je držala sreč, solze so vrele in vrele, in kapale na srce, ki se je širilo in višalo od moče. Ko se je dovolj razmočilo, se je krčilo in manjšalo in razkapavalo, tako da ji je nazadnje ostalo v roki le — ogledalce in prazen listič. Te nesrečne solze so vse razstopile in izbrisale. Na tleh je bila mlaka razkapanega sreča; na vasi pa, kjer so stale stojnice in lope, je bilo polno smeti parirja in slame — spomin na vaški semenj.

ku je vložil baron Kemeny tožbo radi motenja posesti.

* Kratka sreča. Pred kakimi šestimi tedni se je v Tridentu poročil 27letni mizarski mojster Gvido Filippi. Zakonska sreča pa je trajala le kratek čas. Že po štirinajstih dnevih skupnega življenja sta mlada poročenca spoznala, da ne spadata skupaj. Začel se je preprič, katerega so še podžigali ženini sorodniki. Vsled obupa nad takim življenjem si je Filippi pognal te dni dve krogli v glavo. Naslednji dan je umrl.

* Dedičina kralja Leopolda. Med belgijsko vlado in princesinjo Klementino se je dosegla glede dedičine po njenem umrlem očetu kralju Leopoldu poravnava. Princesinja Klementina dobi iz zapuščine še štiri milijone v denarju in se odpove vsem nadaljnim zahtevkom. Ker je že preje dobila šest milijonov, znaša njen dedičina skupaj deset milijonov. — Če bo pametno živila, bo že izhajala. — Vlada bi rada dosegla poravnavo tudi z grofico Lonyay, ki je pa mena bolj trda kot Klementina.

* Reven grof in bogata princ-sinja. Princesinja Ida Sułkowska, večkratna milijonarka, je prišla radi zapravljenosti pod skrbstvo. Princesinja je poročena z aradskim advokatom in državnim poslancem, s katerim je pa sodniško ločena. Nedavno se je spoznala z grofom Smetkovim. Grof Smetkov je zelo zadolžen, zato je takoj zasnubil bogato princesinjo. Skrbnik grofice pa neče dovoliti poroke, ker je grof popolnoma obubožan.

* Največja mestna hiša. V New Yorku zidajo mestno hišo, ki bo gotovo največja, kar jih je doslej na svetu. Visoka bo 170 metrov nad zemljo, njen temelj pa je položen 44 metrov pod zemljo. Samo temeljna dela stanejo čez šest milijonov dolarjev, dočim bo stala cela stavka krog 50 milijonov dolarjev. V ogromnem poslopju bo nameščena cela uprava newyorškega mesta, pri kateri je zaposlenih nad 8000 oseb. V velikanskih kleteh bodo postavljeni številni stroji, ki bodo razsvetljevani in ogrevati celo poslopje, uravnali cirkulacijo zraka ter mnogoštevilnih vzpenjač. Vsi oddelki s svojimi stroji bodo zvezani s posebno podzemsko električno železnico.

Kako je pobegnil kralj Manuel.

(Konec.)

Kralj je bežal skozi park. Ker v zbegosti niso našli ključa, je kralj moral po lestvi preko zidu. Bil je ves preplašen, prepričan, da ga hčajo ubiti. Za zidom so ga čakali grof Sabugora in marki Fail. Fail je vodil avtomobil, katerega so spremljali konjeniki. Spotoma so se z avtomobilom večkrat ponesrečili, bilo je krog štirih zjutraj, ko so dospeli v Mafro. Ljudstvo, ki tam o revoluciji še nič vedelo ni, ga je sprejelo z velikim spoštovanjem. Dospevši v Mafro, je kralj o svojem begu obvestil svojo mater, ki je bivala v Cintri. Dve uri potem je kraljeva mati Amelija z avtomobilom došla v Mafro in se dolgo razgovarjala z Manuelom. Njun pogovor so neprostenato motila iz Lisabone dohajajoča poročila. Toda te vesti, katere je kralju pošiljal njegov dvorni upravitelj, so bile ublažene in neresnične. Zato sta kralj in njegova mati do zadnjega hipa mislila, da ni tako hudo in da vse revolucije ni smatrati tako resno, kakor je v resnici bila.

Krog devetih zvečer še-le je kralj prejel vesti, ki so mu verno naslikale položaj. Kraljeva mati se je umaknila nazaj v Cintro, vedno še prepričana, da ne bo nič hudega. Kraljeva mati Marija Pija, ki je bila v palači v Cintri, o vseh dogodkih ni prav ničesar vedela. Kajti živelja je ločena od doma, ker se z možem — kraljem — nista prav razumela. »Na duhovščino, vojsko in plemstvo se vlada ne sme opirati, ker je duhovščina nemoralna, vojska nesanesljiva, plemstvo pa slepo« — je kraljevi Mariji Piji pred nekoliko tedni dejal nekdo njenih zasebnih prijateljev. Ona pa mu je odvrnila: »Dolgo

že mi zatrjujejo to.« — V Mafro so vznemirjajoče vesti došle pozno na večer, pozneje pa so docela izostale. Na brzjavko, ob 1. po polnoči odpoljni lisabonskem civilnem guvernerju sploh niso mogli dobiti odgovora.

V sredo ob 10. zjutraj še vedno niso vedeli, kaj se je zgodilo v Lisaboni. Kralj je bil duševno tako potprt, da vso noč od torka na sredo ni mogel spati. Končno se je iz Lisabone povrnih tja poslan Iva de Azevedo, ki je donesel vest, da v Lisaboni zmagujejo revolucionarji. Krog 10. je došla tudi kraljeva, mati Amelija. Našla je kralja pobitega in iznemoglega.

Tedaj se je pojavila misel, naj kralj pobegne iz Portugalske. Telefonično so poklicali kraljico Marijo Pijo, češ, da kralju ni dobro. Odpovedala je nemudoma, češ, »Mon paure petit a besoin de moi. Attendez moi à trois heures.« (»Moj mali me potrebuje. Pričakujte me ob treh po-poldne.«)

Ob dveh popoldne je iz Lisabone došla brzjavka nove provizorne vlade, ki je velevala, naj se tudi nad Mafro dvigne republikanska zastava in naj se vest o padcu monarhije sporoči krajevnim oblastem. V kraljevi palači je zavladala huda preplašnost. Vsi so mislili, da je brzjavka zlagana. Oklepali so se poslednje nade.

Kraljeva rodbina se je zbrala k obedu. Nihče ni govoril. Komaj so začeli obedovati, ko je v sobo prišel častnik, ki je tedaj imel službo, in javil, da je neobhodno nujno, da kraljeva rodbina nenadoma odpotuje. Jahta »Amelia« je čakala pred Eričeirom. Na to vest so vsi odskočili od mize. Bil je tragičen prizor. Tačas je dospela brzjavka, ki je potrdila proglašenje republike. Ni preostalo drugo, kraljeva rodbina se je morala umakniti na čakajočo jahto. Ker na njej ni bilo živil, je sluga z grajske mize pobral, kar je bilo na njej, povzel v eulo in odnesel v avtomobil. Na treh avtomobilih se je kraljevska obitelj s spremstvom brez vsakršne prtljage poslovila od domovine.

Spremljalo jo je 60 zvestih konjenikov pod poveljstvom nekega poročnika. V Eričeiri, kjer je pristanišče, je ljudstvo tiho gledalo, kako se vkreuje kralj in njegova obitelj. Kralj je na potu omahoval, da so ga morali podpirati, kraljeva Marija Pija se je naslanjala na nekega plemiča. Ribiči s košarami so stali krog njih in jih radovedno opazovali. Kralj je stopil v čoln, ribiči so ga prepljali na jahto. Kralj je prvi stopil na jahtin krov. Sprejel ga je njegov stric infant in ga objel. Krog štirih je jahta dvignila sidra in odpula v daljo, na obali zaostali narod je gledal za njo, tih in nem in brez solza.

Za kratek čas.

— Ze spet si pijan! Kaj ti vendar je, da vedno piješ?
— Oh, ko sem pa tako nesrečen.
— In zakaj si nesrečen?
— Kaj ne bom nesrečen, ko sem pa vedno pijan.

Isdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslemček.

Borzna poročila.

Dunaj, 18. oktobra. Razpoloženje je bilo včeraj z ozirom na bližajoči se ultimo precej rezervirano in se zlasti v kulisi ni mogel razviti živahnji promet. Povpraševalo se je včeraj predvsem po akcijah banke »Unione« po raznih ogrskih vrednostih »Lloydovih« in po tabačnih akcijah. Proti popoldnu se je razpoloženje še poslabšalo in borza je končala brez živahnosti. Rente so maio spremene. Devize so nategnile.

S. — Dunaj, 18. oktobra. Akeije trboveljske akcijekte družbe so mnogo izgubile na kurzu. Na borzi se je včeraj govorilo, da z ozirom na težkoče, s katerimi se mora trboveljska akcijaska družba v zadnjem času boriti, letos ne bodo izplačane nobene dividende.

Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurzi dunajske borze 17. oktobra 1910.

	Domard	Blagovni
Mojeva renta	93:15	93:35
4/2%, srebrna renta	96:90	97:10
4%, avstr. kronška renta	93:10	93:10
4% ogr.	91:80	92:—
4%, kranjsko češčeno posojilo	96:—	97:—
4% k. o. češke dež. banke	94:—	95:—

	Štečke iz 1. 1860 %,	225 —
" " 1864	321 —	327:—
" " zemeljske I. izdaje	154:75	160:75
" " II.	297:—	303 —
" " ogrske hipotečne	277:50	283:50
" " dun. komunalne	533:—	543:—
" " avstr. kreditne	518:—	528:—
" " ljubljanske	88:—	94:—
" " avstr. rdeč. kriza	60:—	64:—
" " ogr.	37:25	41:25
" " bazilika "	27:75	31:75
" " turške	256:50	257:25

	Bošček.	Bošček.
Ljubljanske kreditne banke	445:—	447:—
Avstr. kreditnega zavoda	669:50	670:50
Dunajske bančne družbe	557:50	558:75
Južne železnice	115:50	116:50
Državne železnice	758:50	759:50
Alpine-Montan	771:75	772:75
Češke sladkorne družbe	263:—	266 —
Zivnostenske banke	272:50	273:50

	Valute.	Valute.
Cekini	11:37	11:40
Marke	117:57 ⁵	117:77 ⁵
Franki	96:50	96:60
Lire	94:75	94:95
Rubliji	254:50	255:50

	Zitne cene v Budimpešti.	Zitne cene v Budimpešti.

<tbl_r cells="3" ix="

Kupujte večerno izdajo „Slovenskega Naroda“.

2 lepi prostora

pripravna za delavnice ali skladišča
se s 1. novembrom oddasta.

Poizve se pri hišnem gospodarju
Ivanu Košenini, Kledverska
ulica št. 6.

Razne prevode

iz nemščine v slovenščino
cirkularjev, pisem in drugih tiskovin
zakri **čemo** v tej stroki izvedbeni
zadnik.

Naslov v upravljanju „Slov.
Naroda“

Ustanovljena leta 1892.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavoso
v lastnem zadružnem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 13
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa : K 88,116.121-11
upravnega premoženja : K 20,775.510-59

obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica
sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi z čekovnim pro-
metom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad : K 20,000.000

Poskuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$, z $1\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po
 $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije, na menice po $6\frac{1}{2}\%$.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.
URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj
in praznikov.

Telefon št. 185.

Poštne hranilnice račun št. 828.405.

„Trgovsko-obračna banka v Ljubljani“

registrirana zadruga z omejeno jamstvo

Uradni prostori: Šelemburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga
po $4\frac{1}{2}\%$; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči
račun; na zahtevo dobri stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na
najrazličnejše načine. — **Ravnatelj menjalnika:** zamenja tuj denar,
prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko.
— Eskomptira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic,
dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice.
Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pismeno v zadružni
pisarni.

10

Uradne ure vsak dan dopolne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

Usojam si vladivo opozoriti, da sem prevzel

9

glavno zastopstvo Prve Češke življenske zavarovalnice, najcenejši zavod na kontinentu.

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno

vsakovrstna posojila in kredite

kakor: trgovske, stavbne, hipotekarne, uradniške in menične kredite
Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, I. nadstr.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica štev. 2.

priporoča promese na
Dunajske komunalne srečke à

K 18'—

Zrebanje
2. novembra

Glavni dobitek

K 300.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po čistih $4\frac{1}{2}\%$

Dolžnost

vsakega Slovence je,
da sklene zavarovalno
pogodbo bodisi za
življenje, ali pa proti
požaru le pri slovanski
banki »SLAVIJI«.

Podpirajmo torej
domač slovanski za-
vod, da more naloži,
ki si jo je stavlil, iz-
polniti v najširšem ob-
segu.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi

je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

.. Ogromni rezervni fondi K 48,812.797 — jamčijo za popolno varnost. ..

Banka „SLAVIJA“

ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.

Banka „SLAVIJA“

razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenje za starost, za slučaj

smrti roditeljev, za doto otrokom.

Banka „SLAVIJA“

razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom.

Banka „SLAVIJA“

je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Banka „SLAVIJA“

gmočno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim

dobrodelnim namenom.

Banka „SLAVIJA“

stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo naravnega gospodarstva.

Vsa pojasnila daje drage volje

generalni zastop banko „Slavijo“ v Ljubljani.

N a p l e n j e n o l

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 3.

.. Največji, najvarnejši
slovenski denarni zavod.

.. Največji, najvarnejši
slovenski denarni zavod.

Denarni promet do 31. decembra 1909 nad 518 milijonov kren.

Obstoječih vlog nad 38 milijonov kren.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kren.

Za varnost vloženega denarja jamči zraven
rezervnega zaklada še mestna občina
ljubljanska z vsem premoženjem in z vso
svojo močjo. Izguba vloženega denarja je
nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice
potrjenih po c. kr. deželnai vlasti, izključena
vsaka spokusolja z vloženim denarjem.

Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo
po $4\frac{1}{4}\%$ brez odbitka; nevzdignjene obresti se
pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema

vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov
denar.

Posojila na zemljišča po 5% obresti in proti
amortizaciji po najmanj $\frac{1}{4}\%$ na leto. Daje posojila na menice in vrednostne papirje.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače
hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev
in obrtnikov pa kreditno društvo.

